

„Moje oči uviděly tvou spásy, kterou jsi připravil pro všechny národy: světlo k osvícení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu“.

Na začátku mše jsme dnes tak trochu netradičně u betléma posvětili hromničky a doprovodili Pannu Marii, svatého Josefa a malého Ježíška průvodem k oltáři. V tento křesťané už od 5. století konají světelné průvody. V Jeruzalémě se čtyřicátý den po slavnosti Narození Páně scházeli před chrámem Božího hrobu (řecky Anastasis), konalo se velké procesí a lid vstoupil do

chrámu k slavným bohoslužbám. Také v Římě se konala podobná slavnost už v polovině 5. století se světelným průvodem. Dnešní zvyk žehnání svíci se objevil na konci prvního tisíciletí v Galii.¹

„Světlo od nepaměti symbolizuje představu dobra. Tma, temnota, naopak představu zla. Proto není divu, že svíčka jako jednoduchý zdroj světla a ohně provází lidstvo snad od doby, ‘kdy mu Prometheus přinesl oheň’. Plamen svíčky provází snad každý svátek a obřad. Ale jeden svátek je přece jen se svíčkami spojen trochu víc, než ostatní. Dal jim dokonce název, hromničky“².

Na svátku Hromnic, nebo přesněji Uvedení Páně do chrámu, po staru: svátku Očišťování Panny Marie, si můžeme všimnout, jak Bůh se skvělou pedagogikou odpovídá na nejhlubší touhy lidského srdce, které lidé v tyto dny počátku února vyjadřovali různými rituály. Tuto myšlenku jsem pojal při sledování dokumentu České televize: *Naše tradice*.

„Oslavy začátku února byly důležité pro naše předky dávno před křesťanstvím. Keltové slavili už zhruba 400 let př. n. l. kolem 1. února svátek zvaný Imbulk. Dalo by se říci předchůdce Hromnic.“³ Konali tzv. ohňový rituál. „Světlo ohně mělo pro naše prapředky magickou očistnou moc, spálilo vše staré a nečisté a osvítilo temnotu, ostatně víte, že název měsíce únor – február pochází z latinského slova februario, tedy očista?“⁴

„Ve stejném čase, kdy Keltové stavili Imbulk s bohyní Brigid, oslavovali předkřesťanští Slovanští boha Peruna, tedy boha bouře, hromu a blesků. To on podle legendy osvobodil jaro prvním jarním zahřměním z pout zimy. (...) Oslavovali ho zapalováním ohňů a skládáním obětín. Byl to vlastně takový očistný rituál, kterým se lidé připravovali na jaro. (...).“⁵

Nejen pohanští Slované či Keltové, ale také Římané konali co pět let na počátku února smírný průvod městem Římem zvaný Amburbale.⁶ Opravdu, v těchto obřadech není jen touha lidského těla očistit se od různých škodlivin, které se během roku v člověku usazují, ale jde o hlubokou touhu lidského srdce, zbavit se toho, co lidská srdce nejvíce tíží, a tím je zlo vlastního srdce. Zlo špatných myšlenek a zle vyřčených slov, zlo vlastního jednání, které jako duchovní toxiny zůstává a svým jedem natravuje všechny rozměry lidství. Ať už oheň, nebo voda, různé rituály starých kultur včetně té židovské vyjadřují tuto základní touhu lidských srdcí.

To pouze Boží režie mohla zosnovat touhu prastarých lidských očekávání, touhu po očistě, světle, životě, která různé národy vkládaly ve stejný čas do podobných rituálů. V tento den se od pátého století čtou slova židovského starce, proroka Simeona: „Moje oči uviděly tvou spásy, kterou jsi připravil pro všechny

¹ Srov. ADAM, A. *Liturgický rok, historický vývoj a současná praxe*. Praha : Vyšehrad, 1998. s. 146-149.

² VERZICHOVÁ, P. a spol. *Hromnice*. Česká televize 2014, [online]. [cit.2018-2-2]. Dostupné na internetu: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10519120758-nase-tradice/212562260400008-hromnice>>.

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

⁶ Srov. ADAM, A. *Liturgický rok, historický vývoj a současná praxe*. Praha : Vyšehrad, 1998. s. 146-149.

národy: světlo k osvětlení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu“. Tím, který může vnést do lidského srdce očištění, tím, že špínu zla bere na sebe, je Boží Syn, Ježíš Kristus.

Lid vedený Bohem, Izrael, měl své zákony a pravidla života. A tento den, se jakoby linie plnění Božích starozákonních předpisů setkává a protíná linii obřadů pohanských národů s jejich touhou po očištění. V den, kdy Maria s Josefe plní starozákonní pravidla, vyřkne Simeon proroctví o jejich dítěti, které se týká pohanů. Proroctví, které má oslavit důvod existence starozákonního lidu Božího. Dochází k naplnění Abrahamova zaslíbení: „V tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země“ (*Gn 12,3b*)

Připomeňme si podstatu dnešního křesťanského svátku. Předpisy Starého Zákona nařizovaly, aby ženy po porodu chlapce byly prohlášeny za tzv. nečisté. Tím byly prohlášeny pro muže za nedotknutelné a byly tím hájeny. Při narození chlapce 40 dní, dívky 80. Nečisté rituálně, ne morálně, že by spáchaly hřích. Po uplynutí této doby musely přinést knězi k oběti beránka a holoubě, pokud byly chudé, tak jen dvě holoubata (srov. *Lv 12,1-8*). Kněz za ni vykonal smírčí obřady a žena byla opět rituálně čistá, vracela se tak do společnosti k běžnému životu. K tomu přistupuje Mojžíšův zákon o prvorozeném synu, který každý byl vlastnictvím Hospodina (srov. *Ex 13,2n*), tento musel být před Hospodina předveden a vyplacen peněžitou obětí (srov. *Nm 18,6*). Přesně podle těchto předpisů přivedli Josef s Marií Ježíš do chrámu, kde Maria jednak vykonala oběť svého očištění a jednak vyplatila svého prvorozeného.

Načasovanost pohanských tradic a plnění židovských předpisů po narození Ježíše je Boží pedagogikou a poukazují také k některými novějšími teology obhajované pozici data skutečného narození Páně ke konci prosince.

Připomeňme si ještě o dávné proroctví, starší, jak zmiňované keltské, slovanské a římské pohanské tradice. Prorok Malachiáš v 5. stol. před Kristem hovoří o příchodu Panovníka... který je jako oheň a jako louh (výtažek z rostliny Valchářů), který očistí svůj lid. Tímto Panovníkem, který provede onu očekávanou očistu jak židy, tak i pohany je Ježíš Kristus, který přijal tělo a krev člověka, aby smrtí zbavil moci toho, který má vládu nad smrtí, totiž ďábla, a vysvobodil všechny ty, kteří byli po celý svůj život drženi v otroctví strachu před smrtí (srov. *Žid 2,14n*).

V tento den, čtyřicátý po Kristově narození se tak spojují pradávna očekávání lidí, ať už židů či pohanů a spolu s uzaslým Simeonem můžeme říci i my: „Moje oči uviděly tvou spásu, kterou jsi připravil pro všechny národy: světlo k osvětlení pohanům a k slávě tvého izraelského lidu“.